

บทความวิจัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลามโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model

มุฮัมมัดสกรี มัณญู *

ซอลิฮะห์ ทะยีสะมะแอ **

ยูซุฟ นิมะ ***

อับดุลเลาะ เซ็ง ****

วิทยา พายาม *****

มะหะมะรอสลี แมยู *****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม พ.ศ. 2553 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร จังหวัดสงขลา โดยใช้การประเมินแบบจำลองซีบีพี(CIPP Model) การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสานวิธีทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร จำนวน 3 คน ครูผู้สอนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร จำนวน 29 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ประจำปีการศึกษา 2553-2554 จำนวน 20 คน ผู้ปกครองนักเรียน 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักสูตรและการศึกษาอิสลาม 4 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาเอกสาร การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการเสวนาโต้เถียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า **ด้านบริบท(Context):** โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นที่น่าพอใจของสังคม มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการศาสนาสามัญสูง **ด้านปัจจัยเบื้องต้น(Input):** ครูส่วนใหญ่มีใบประกอบวิชาชีพ และมีใบประกอบการณ์ในการจัดการเรียนสอน นักเรียนส่วนใหญ่มาจากพื้นเพครอบครัวข้าราชการ

* ดร. (การศึกษา) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

** ปริญญาโท (การศึกษาอิสลาม) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

*** อาจารย์ประจำโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร

**** อาจารย์ประจำโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร

***** อาจารย์ประจำโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร

***** ปริญญาโท (หลักสูตร) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

และอาศัยในสังคมพหุวัฒนธรรม **ด้านกระบวนการ(Process):** มีการแบ่งสายงานระหว่างผู้บริหารอย่างชัดเจน ส่วนผู้สอนครูมีความตั้งใจสูง แต่ขาดทักษะการถ่ายทอด และเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ **ด้านผลผลิต(Product):** นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถภาพส่วนใหญ่ตามหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับหลักการอิสลาม แต่มีผลการประเมินระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรบูรณาการอิสลาม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการ

Research

An Evaluation of the Islamic Integrated Science School-Based Curriculum of Hatyaiwittayakarn School by Using the CIPP Evaluation Model

Muhamatsakree Manyunu^{*}

Solihah Hayisama-ae^{**}

Yusof Nima^{***}

Abdulloh Seng^{****}

Witya Payayam^{*****}

Mahamaroslee Mayue^{*****}

Abstract

The purpose of this study was to evaluate the Islamic Integrated Science School-Based Curriculum of Hatyaiwittayakarn School by Using the CIPP Evaluation Model. The sample was comprised of 3 administrators, 29 teachers, 30 students, 10 students' guardians, and 3 academic experts in the field of curriculum and Islamic education in the 2012 academic year were purposive selected. The research instruments included questionnaires, interview form, focus group discussion items, and monitoring as well as supervising form. Data collecting was included documentary search, observation, survey, and in-depth interviews. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the study were as follows : The evaluation of school context, input, process, output and impact, The opinions among administrators, school's committees, and teachers were at a high agreement level, the students' guardians were at a moderate agreement level. The finding was on the follows: Context component factor, the practicing curriculum of the school was appreciated of the communities. Having cleverly

^{*} Ph.D. (Education) Lecturer, Department of Teaching Islamic Studies, Faculty of Education, Yala Islamic University

^{**} M.Ed. (Islamic Education) Lecturer, Department of Teaching Islamic Studies, Faculty of Education, Yala Islamic University

^{***} Lecturer, Hatyaiwittayakan School, Songkhla

^{****} Lecturer, Hatyaiwittayakan School, Songkhla

^{*****} Lecturer, Hatyaiwittayakan School, Songkhla

^{*****} M.Ed. (Curriculum and Instruction) Lecturer, Department of Teaching Islamic Studies, Faculty of Education, Yala Islamic University

vision and harshly objective integration with Islam principles. The input component factor, most of the school teachers were holding teaching license and teaching experienter certificate. Most of the students were from government officers' families and living in multi-cultural societies. The process component factor was to dividing line that the School has well structuring in administration and allocating the duties to each group of staffs. Teachers had highly responsibility in teaching but lacking of the effecting teaching methodology in pupils oriented style. Product component factor was found that pupils had performed in the tract of the expected. The students having desirable feature and having the potency coped with the standardize if the National Fundamental Education of 2551 and relevanted to the scope of Islam principle text at moderate level.

Keywords: Curriculum Evaluation, School-Based Curriculum, Islamic Integrated Science Curriculum, Hatyaiwittayakarn School

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลของสังคมและประเทศชาติให้มีคุณภาพ ในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดการศึกษาในภาพรวมมีสภาพและอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆของประเทศทั้งทางด้านวิธีการดำเนินชีวิต ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประชาชนในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่จะนิยมให้บุตรหลานศึกษาทั้งวิชาการทางศาสนา(ความรู้ฟัรฎูฮีน) และวิชาการสามัญหรือวิทยาการสมัยใหม่(ความรู้ฟัรฎูกิฟายะห์)ควบคู่กันไป ทั้งนี้เพราะมโนทัศน์ในการศึกษาอิสลามได้กำหนดให้การศึกษาเป็นหน้าที่จำเป็นเหนือปัจเจกบุคคลทุกคนโดยต้องศึกษาเรียนรู้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศาสนาเพื่อการปฏิบัติตนให้เป็นมุสลิมที่สมบูรณ์(ฟัรฎูฮีน) ในขณะเดียวกันการศึกษาหาความรู้ต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตบนโลกนี้อย่างมีความสุขนั้นก็สิ่งจำเป็นเช่นเดียวกัน(ฟัรฎูกิฟายะห์) (Al-Attas, Syed Muhammad Naquib,1979) ด้วยเหตุผลดังกล่าวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเกิดสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาการทางศาสนา(ความรู้ฟัรฎูฮีน) และวิชาการสามัญ(ฟัรฎูกิฟายะห์)เกิดขึ้นมากมายและได้รับความนิยมจากผู้ปกครองในพื้นที่

การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างแท้จริง “การจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ขาดการบูรณาการระหว่างความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระรายวิชาสามัญกับสาระความเข้าใจด้านศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม การเรียนการสอนมีลักษณะแยกออกจากวิถีชีวิตแท้จริงที่มนุษย์พึงเรียนรู้ทั้งความรู้คู่คุณธรรม” (รุ่ง แก้วแดง, 2548 : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ, 2554 อ้างถึงในซอลิสะห์ หะยีสะมะแอ, 2556) ปัญหาต่างๆที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีความต้องการการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่มีการบูรณาการศาสตร์ต่างๆด้านหลักคำสอนของศาสนาอิสลามกับศาสตร์วิชาสามัญ ซึ่งความรู้ในอิสลามมีลักษณะที่บูรณาการทั้งความรู้ทางด้านหลักคำสอนอิสลาม(ความรู้ฟัรฎูฮีน) และความรู้วิทยาการสมัยใหม่(ความรู้ฟัรฎูกิฟายะห์)อย่างกลมกลืนและไม่สามารถอธิบายซึ่งกันและกัน

ด้วยปัจจัยกระแสของการจัดการศึกษาแบบบูรณาการได้เข้ามามีบทบาทในในวงการศึกษามากขึ้น ความต้องการการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมอิสลามได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอย่างเด่นชัดมากขึ้น ดังจะเห็นจากปรากฏการณ์การที่พบว่ามีผู้ปกครองกลุ่มปัญญาชนมุสลิมส่วนหนึ่งส่งบุตรหลานของตนเองไปศึกษาต่อในประเทศเพื่อนบ้านจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีโดยเฉพาะในอินโดนีเซียและมาเลเซียเพื่อหวังให้ได้รับการศึกษาที่มีการบูรณาการระหว่างความรู้ทางด้านศาสนา(ฟัรฎูฮีน)และวิทยาการสมัยใหม่(ฟัรฎูกิฟายะห์)ควบคู่กันไป และในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชนมุสลิมเพิ่มมากขึ้น และขณะเดียวกันมีการพัฒนาขยายโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐเป็นโรงเรียนอิสลามศึกษาแบบเข้มหรือรู้จักในนาม”โรงเรียนวิถีอิสลาม”โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาบูรณาการอิสลาม และมีการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนสอนสามัญบูรณาการอิสลาม

ท่ามกลางกระแสความต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาอิสลามต้นแบบในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อ.หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา(เครือสหกรณ์อ้อมทรัพย์อัศคิดติก จำกัด) เป็นโรงเรียนประเภทสามัญทั่วไปได้ถูกก่อตั้งขึ้นในปี 2549 โดยกลุ่มปัญญาชนมุสลิมเพื่อเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตร(สามัญ)บูรณาการอิสลาม (Islamic Integrated Science School) และเปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีเป้าหมายที่จะผลิตคนรุ่นใหม่ที่เป็นคนดีมีคุณภาพและคุณธรรมโดยยึดอิสลาม

เป็นบรรทัดฐาน ด้วยความเชื่อมั่นที่ว่าอิสลามคือ ระบบแห่งการดำเนินชีวิตที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมถึงทุกๆ ด้าน ไม่ขัดกับธรรมชาติ(ฟิฏเราะฮฺ)อันบริสุทธิ์ของมนุษย์ที่พระเจ้าสร้างมา การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงพยายามยึดหลักการ “การไม่แบ่งแยกระหว่างวิชาศาสนากับวิชาสามัญ ไม่แยกหลักคำสอนของศาสนาออกจากชีวิตประจำวัน โดยมุ่งให้ประชาคมของโรงเรียนนำหลักคำสอนของอิสลามมาปฏิบัติจริง ปฏิบัติค่านิยมทางคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ไปกับการเรียนรู้ (ยูซุฟ นิมะ และคณะ,2010)

โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาฯ ได้มุ่งมั่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปีการศึกษา 2551 โรงเรียนใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนได้มีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน โดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม พ.ศ.2553 ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรได้ยึดเป้าหมายการจัดการศึกษาตามปรัชญาการศึกษาอิสลามเป็นหลักและอิงวิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1.มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ สมดุลและครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย ความรู้ สติปัญญา จิตวิญญาณ และอารมณ์ความรู้สึก

2.มีจิตสำนึกในความเป็นมุสลิม พัฒนาตนเองสู่ความดีงาม ความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ดำรงตนตามระบอบประชาธิปไตยตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ยึดมั่นในการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

3.มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความสามารถและทักษะของผู้เรียน เพื่อสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานให้สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทของสังคมโลก รวมทั้งสร้างเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

4.สร้างความศรัทธาแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความผูกพันกับศาสนาอิสลาม ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติตามคำสอนของคัมภีร์อัลกุรอาน จริยวัตรของท่านนบีมุฮัมมัด และระบบคุณค่าแห่งอิสลาม ตลอดจนมีความตระหนักในฐานะและความรับผิดชอบที่ศาสนาอิสลามกำหนดให้

5.มุ่งหมายให้ผู้เรียนแสวงหาความใกล้ชิดกับอัลลอฮ์ เชื้อฟั่งและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ เพื่อการมีชีวิตที่มีความสุขทั้งในโลกนี้(ดุนยา) และปรโลก(อาคีเราะฮฺ)

โรงเรียนได้จัดการศึกษาแผนการเรียนพิเศษ คือ คณิตศาสตร์-คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ท่องจำอัลกุรอาน-วิทยาศาสตร์ และศิลป์-ภาษา โรงเรียนได้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชนและผู้ปกครอง โดยการสร้างระบบเครือข่ายผู้ปกครอง และมีการพัฒนาครู กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามตามอุดมการณ์และเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วเพื่อการเตรียมพร้อมผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21และประชาคมอาเซียน โรงเรียนจึงมีนโยบายในการพัฒนาการจัดการศึกษาในมิติต่างๆดังนี้ เช่น การพัฒนาโรงเรียนเป็นโรงเรียนสอนคิด (Thinking School) การพัฒนาทักษะของนักเรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช. 2555) และการเตรียมพร้อมนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 (วรวัจน์ เอื้ออภิญญ์: 2554) ดังนั้นโรงเรียนจึงเห็นความสำคัญในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพิจารณาตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นควรได้รับการพัฒนาในส่วนใด และจะมีวิธีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรอย่างไร จะต้องมีการตรวจสอบวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญคือ การประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดใน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพราะจะทำให้ทราบถึงคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ และผลของการประเมินหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปได้(บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553)

จากปรากฏการณ์การพัฒนาหลักสูตรและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนรวมในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จึงมีคำถามวิจัยว่า“หลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ.2553 ของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารมีสภาพและคุณภาพการใช้หลักสูตรทั้งระบบเป็นอย่างไร” ในการตอบคำถามดังกล่าว คณะผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิจัยในประเด็นหัวข้อ“การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม พ.ศ. 2553 ของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร” โดยมีกรอบการประเมินหลักสูตร 4 ด้าน คือ องค์ประกอบของหลักสูตร การใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร และผลผลิตของหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความต้องการของสังคมโดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงขึ้น สอดคล้องกับจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบสามัญบูรณาการอิสลามโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต
2. เพื่อศึกษาผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ขอบเขตการวิจัย

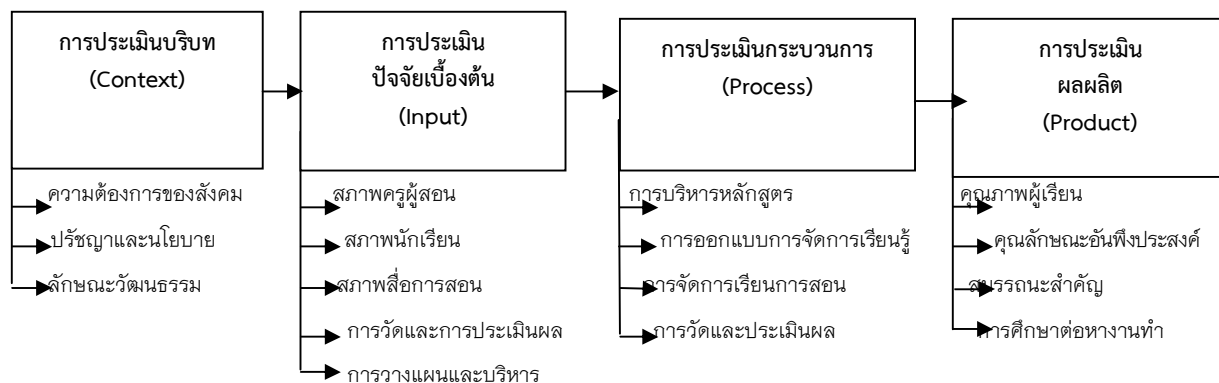
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสามัญบูรณาการอิสลามของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารที่ศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2553-2554
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการในปีการศึกษา 2555
3. ขอบเขตด้านเนื้อหาในการประเมิน ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรตามหลักของชิปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีมและคณะ(Stufflebeam et al., 1971: 128) ซึ่งสามารถใช้ประเมินได้ครอบคลุมทั้งระบบและต่อเนื่องโดยการประเมิน 4 ด้านของหลักสูตร คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งมีข้อดี คือ ทำให้ทราบจุดดีและจุดด้อยขององค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตร รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาและการตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียน สามารถให้ข้อมูลค่อนข้างละเอียดแก่ผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรต่อไป โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสามัญบูรณาการอิสลาม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การประเมินแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วย Context(สภาพบริบท) Input(ปัจจัยเบื้องต้น) Process(กระบวนการ) และProduct(ผลผลิต) ดังแผนผังต่อไปนี้

รูปแบบการประเมินหลักสูตรสถานศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Approach) โดยผสมระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ประกอบกันและกันเพื่อตอบวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยในครั้งนี้ ที่เน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้สะท้อนถึงความคิดเห็นเชิงลึกของผู้บริหาร ครูผู้สอน นักวิชาการ และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียนของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ 4 คน และผู้ปกครองนักเรียนในปีการศึกษา 2555 และกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 3 คน ครูโรงเรียนจำนวน 29 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2553-2554 จำนวน 20 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการจำนวน 4 คน ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติด้านคุณวุฒิ ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินทางการศึกษา และด้านศึกษาศาสตร์อิสลาม อีกทั้งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและการประเมินผล และการบูรณาการอิสลาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสังเกต และแบบนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนรู้ (หลักสูตรระดับชั้นเรียน) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เครื่องมือการวิจัยดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้พัฒนาโดยการศึกษาทฤษฎี แนวคิดหลักการจากเอกสาร หนังสือตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรโดยทั่วไปและตามปรัชญาการศึกษาอิสลาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาและสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบการสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินติดตามการใช้หลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้ทั้งวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงปริมาณมาแจกแจง ความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องหลักสูตร มาจัดลำดับหมวดหมู่ในแต่ละด้าน เพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประมวลสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบเชิงพรรณนา

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัยการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสามัญบูรณาการอิสลามของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โดยใช้รูปแบบการประเมินของซีบีพี (CIPP) ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

การประเมินด้านบริบท (Context)

การประเมินด้านบริบทประกอบด้วยประเด็นความต้องการสังคม ด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร วิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาและวัฒนธรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร พบว่า

1. เหตุผลที่ผู้ปกครองตัดสินใจส่งลูกมาเรียนที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ปีการศึกษา 2555 มีดังนี้ คือ โรงเรียนมีหลักสูตรสามัญบูรณาการอิสลาม ร้อยละ 44.2 โรงเรียนมีอิสลามเป็นวิถีชีวิต ร้อยละ 33.7 โรงเรียนมีการตั้งปณิธาน/คุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 32.6 และโรงเรียนประจำ (หอพักประจำ) ร้อยละ 31.6 จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า หลักสูตรตรงตามความต้องการของสังคม ครอบคลุมสมรรถนะสำคัญ 7 ประการ คือ มีความสามารถในการอ่านอัลกุรอานและอัลฮุนนะฮ์ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิด มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และมีความสามารถในการนำ นักเรียนมีทักษะพื้นฐานค่อนข้างดี และโรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การติดตามการอ่านผ่านสมุดอิกเราะฮ์ ผู้ปกครองได้เสนอแนะให้ทางโรงเรียนควรปรับปรุงความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนและหอพักให้มีคุณภาพที่ดีมากขึ้น

2. โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน คือ การจัดการศึกษาที่เป็นระบบและมีคุณภาพตามแนวทางการศึกษาอิสลาม (ตั้งปณิธานอิสลามียะฮ์) ย่อมผลิตคนดี (ศอลิห์ และมุสลิห์) มีปัญญา รอบรู้ และเป็นผู้นำ และได้กำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรสถานศึกษามีทิศทางที่ชัดเจน และครอบคลุมมิติของความเป็นมนุษย์ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สมดุลทางร่างกาย สติปัญญา จิตวิญญาณ และอารมณ์ โดยการสร้างวัฒนธรรมการอ่านและการเรียนรู้ ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ทักษะการใช้ภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการวิทยาศาสตร์และทักษะชีวิต พัฒนาบุคลิกภาพที่ดีงามโดยเน้นการบูรณาการอิสลาม สามารถเป็นมนุษย์ที่ดี พลเมือง มีภาวะผู้นำ ใฝ่สันติ รับผิดชอบต่อศาสนา สังคม ประเทศชาติและโลก

3. โรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ใน 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อิสลาม ด้านวิชาการสามัญแบบบูรณาการอิสลาม ด้านการอ่านและท่องจำอัลกุรอาน ด้านทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศการสื่อสาร และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. โรงเรียนมีความใส่ใจในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ 7 ประการ คือ ความสามารถในการอ่านอัล-กุรอานและอัซซุนนะฮ์ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการนำ

5. โรงเรียนมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ โดยบูรณาการระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับจุดเน้นโรงเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 10 ประการ สร้างมุสลิมคุณภาพ คือ 1)เป็นผู้ที่มีอาภักดิ์ที่บริสุทธิ์ 2)เป็นผู้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง 3)เป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง 4)เป็นผู้ที่มีมารยาทหนักแน่นมั่นคง 5)เป็นผู้ที่มีการศึกษา 6)เป็นผู้มีอาชีพ 7)เป็นผู้ที่ต่อสู้กับตนเอง 8)เป็นผู้รู้คุณค่าของเวลา 9)เป็นผู้มีระเบียบวินัย 10)เป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นประกอบด้วยครู นักเรียน อุปกรณ์ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก และการวางแผนและการบริหารจัดการ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยเบื้องต้นเป็นอยู่ในระดับที่น่าพอใจ มีเพียงบางปัจจัยที่มีปัญหา และจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. **คุณลักษณะและสถานภาพของครู** โรงเรียนมีผู้สอนจำนวนทั้งหมด 31 คน แต่ครูที่สอนโดยมีใบประกอบวิชาชีพครู 18 คน ครูที่สอนโดยไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูจำนวน 11 คน และครูที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูอีก 2 คน ระดับปริญญาโททางการศึกษา 3 คน ในจำนวนดังกล่าว มีครูที่สอนตรงเอก 19 คน ตรงวิชาโท 3 คน ที่เหลือเป็นครูที่มีประสบการณ์และผ่านการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบโรงเรียนประสบปัญหาบางประการในการใช้หลักสูตรโดยสรุปดังนี้ ครูผู้สอนบางส่วนยังขาดทักษะการถ่ายทอดและเทคนิคการสอนที่ดี ไม่มีการบูรณาการบูรณาการอิสลามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ยากต่อการนิเทศติดตาม และประเมินผล ออกแบบการประเมินผลโดยระบุคะแนนแต่ละด้าน(พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย) ไม่ชัดเจน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ยังไม่หลากหลายเท่าที่ควร โดยเฉพาะในรายวิชาศาสนา

2. **คุณลักษณะและสถานภาพของนักเรียน** นักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคมมีพื้นเพและภาษาที่ใช้ประจำที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่นักเรียนมาจาก ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมและใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน และนักเรียนประมาณร้อยละ 35 ขอมมาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสังคมมุสลิมเป็นชนกลุ่มใหญ่ และใช้ภาษามลายูในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยนักเรียนส่วนใหญ่มาจากจังหวัดสงขลามากที่สุด คือ 174 คน คิดเป็นร้อยละ 40.51 และจังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่มีนักเรียนมาเรียนน้อยที่สุด คือ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองมีรายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาท อาชีพผู้ปกครองส่วนใหญ่ คือ รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 23.88 อาชีพผู้ปกครองที่เป็นลำดับที่ 2 คือ การค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 23.53

3. **กระบวนการการคัดเลือก** เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณภาพ และพร้อมที่จะได้รับการพัฒนา โรงเรียนได้กำหนดกระบวนการการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อดังนี้ คือ มีผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.00 ผ่านการสอบข้อเขียน ผ่านการสอบสัมภาษณ์พฤติกรรมของนักเรียน และผู้ปกครอง และผ่านการทดสอบอัลกุรอาน กระบวนการ

การคัดเลือกนี้ ถูกกำหนดไว้เมื่อสามปีที่ผ่านมา และยังถือปฏิบัติอยู่จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ผลการศึกษาจากเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการ ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร และการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองแบบเชิงลึก พบว่า กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนที่มีความละเอียด และความยุติธรรมสูง ไม่เอนเอียงตามสถานการณ์ หรือปัจจัยภายนอกอื่นๆ จึงควรยึดหลักนี้ต่อไป

4. คุณลักษณะและสถานภาพของอุปกรณ์ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวก จากการศึกษาคุณลักษณะ และสถานภาพของอุปกรณ์ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนมีห้องสมุดกลางเป็นสถานและ แหล่งอ้างอิงของการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ปริมาณหนังสืออ้างอิงยังไม่เพียงพอความต้องการของนักเรียน ทั้งโรงเรียน มีห้องคอมพิวเตอร์เพื่อการคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยพอสมควร โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้บริการนักเรียนอยู่ 80 เครื่อง ซึ่งเป็นจำนวนที่เพียงพอระดับหนึ่งกับจำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียน อย่างไรก็ตามโรงเรียนมีศักยภาพการใช้ห้องต่างๆต่อไปในสภาพที่จำกัด เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ที่มีการปฏิบัติใช้จริงยังไม่เต็มศักยภาพเท่าที่ควร ห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นแหล่งเรียนรู้ภาษาอาหรับ อังกฤษ และมลายูมีอุปกรณ์การใช้งานยังไม่พร้อมเท่าที่ควร ห้องมัลติมีเดียไว้บริการครูผู้สอนในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนต่างๆยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เช่น สื่อการสอน ด้านอิสลามศึกษา และคณิตศาสตร์ จึงต้องเร่งพัฒนา และผู้ปกครองได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงสื่อการสอนของครู ให้ครบทุกรายวิชา เช่น รายวิชาภาษาไทย ยังพบว่าการใช้สื่อของครูยังมีน้อย

การประเมินด้านกระบวนการ (Process)

การประเมินด้านกระบวนการประกอบด้วยประเด็นการบริหารหลักสูตร ด้านการออกแบบการจัดการเรียน การสอน และด้านการวัดและการประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีการแบ่งสายงานอย่างชัดเจน สำหรับการบริหารหลักสูตร นั้นอยู่ภายใต้การดูแลของผู้บริหารโรงเรียน โดยหน้าที่บริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและองค์ประกอบ ของหลักสูตรสถานศึกษาสามัญบูรณาการอิสลาม ผ่านกระบวนการนิเทศ และติดตามการใช้หลักสูตรอย่างเคร่งครัด จากการศึกษาพบว่าบางวิชามีการปรับเปลี่ยนคำอธิบายรายวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และความต้องการของสังคมผู้เรียน เช่น การปรับเปลี่ยนคำอธิบายรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ด้านการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการสอนของครูบางคน ยังเหมือนเดิม รูปแบบและเทคนิคการสอนไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการใช้เทคนิคการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ในขณะเดียวกัน การบูรณาการอิสลามในบางวิชาไม่สามารถสอดแทรกเท่าที่ควร เพราะผู้สอนขาด ทักษะ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการองค์ความรู้ในอิสลามไม่เพียงพอ

3. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ในปีการศึกษา 2553 ที่ผ่านมานั้น ผล O-Net, LAS อยู่ในระดับเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ แต่ในปีการศึกษา 2554 ผลปรากฏว่าอยู่ในระดับเกณฑ์ที่ดีกว่าเดิม ใน ขณะเดียวกัน นักเรียนได้รับรางวัลมากมายในการแข่งขันทักษะวิชาการ

การประเมินด้านผลผลิต (Product)

การประเมินด้านผลผลิตประกอบด้วยการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน และการศึกษาต่อ ซึ่งผลศึกษารายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประจำปี การศึกษา 2554 พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีผลการเรียนระดับดีจำแนกตามระดับชั้น/กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 59.09

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพื้นฐานโดยเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนในระดับดี ร้อยละ 71.05

3. ผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามผลการสอบประเมินคุณภาพระดับชาติ O-NET โดยเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 46.46

4. ผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามผลการสอบประเมินคุณภาพระดับชาติ O-NET โดยเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 40.31

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถอภิปรายโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

การประเมินด้านบริบท (Context)

จากการประเมินด้านบริบท พบว่า โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคมมีการระดมพลังสมองจากนักวิชาการหลากหลายสาขา เพื่อคิดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน และสังคม โดยโรงเรียนได้กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาสามัญบูรณาการอิสลาม ซึ่งทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งลูกมาเรียนที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคม อีกทั้งโรงเรียนมีการเรียนการสอนอัลกุรอานซึ่งถือว่าเป็นธรรมเนียมในการดำรงชีวิต กอปรกับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมได้ง่าย เนื่องจากนักเรียนอยู่พักร้อยละ 100 อาจเป็นเพราะว่าชุมชน และสังคมต้องการโรงเรียนที่สามารถให้ความรู้ลูกหลานครบทุกกระบวนการทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม และทักษะต่างๆ ซึ่งโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคมได้ใช้หลักสูตรบูรณาการอิสลามเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตมากยิ่งขึ้น และในสังคมโลกาภิวัตน์และสังคมแห่งยุคดิจิทัลที่ส่งผลให้เยาวชนติดกับวัตถุนิยมมากเกินไป โรงเรียน หาดใหญ่วิทยาคมเป็นโรงเรียนสามัญที่มีการบูรณาการอิสลามจึงทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ซึ่งเป็นข้าราชการได้ส่งบุตรหลานมาศึกษาที่โรงเรียนแห่งนี้ทั้งนี้เพื่อต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่อยู่ในครรลองตามหลักศาสนาและห่างไกลจากสิ่งอบายมุขทั้งปวง อีกทั้งโรงเรียนสามารถตอบโจทย์ปัญหาสังคมได้อย่างชัดเจน โดยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครอบคลุมมิติของความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะด้านจิตวิญญาณซึ่งถือว่าเป็นเกราะป้องกันภัยให้กับตนเอง มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรกลุ่มศึกษาอิสลามเฉพาะ และให้ความสำคัญกับการสื่อสารและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับและอ้าง บัควรี (2542: 164) และเจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 62) กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายหลักสูตรต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ส่งเสริมลักษณะที่พึงงามของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม ทางสติปัญญา มี คุณธรรม จริยธรรม และมีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้ (อ้างถึงในฐิตีมา นิตกรวรกุล และวัชรก เล่าเรียนดี 2554:204)

การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

จากการประเมินการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคม มีครูผู้สอนที่มีอุดมการณ์ มีความแน่วแน่และตั้งใจในการที่จะรังสรรค์ให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์กรที่ชัดเจนมีการปลูกฝังครูให้มีอุดมการณ์เดียวกัน และมีการจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ครูมีศักยภาพที่เป็นผู้ถ่ายทอดที่ดีให้กับผู้เรียนได้ ถึงแม้ว่าครูบางท่านจะไม่มีใบประกอบวิชาชีพ แต่ก็อยู่

ในระหว่างการศึกษาต่อและทำเรื่องเทียบโอนรายวิชาเพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครูซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซอลิสซะห์ หะยีสะมะแอ และคณะ(2552)ที่พบว่ากระบวนการอิสลามานูวัตร์(การบูรณาการอิสลามสามารถดำเนินการได้ในโรงเรียนอัลอามีน ประเทศมาเลเซียเพราะโรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์กรในการพัฒนาครูที่ชัดเจนผ่านกระบวนการกลุ่มศึกษาอิสลาม

อย่างไรก็ตามครูของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาจารย์ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับทักษะเทคนิคการสอนที่หลากหลาย การวัดผลประเมินผลอาจเป็นเพราะว่า ครูส่วนใหญ่เพิ่งจบการศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนน้อย และครูไม่ได้จบด้านศึกษาศาสตร์โดยตรง ส่งผลให้ครูต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเพื่อครูได้เรียนรู้เทคนิคการสอนสมัยใหม่ รวมทั้งเทคนิคการวัดและประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถึงแม้ว่าสถานศึกษามีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการอิสลามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ครูบางคนก็ไม่สามารถบูรณาการได้เต็มศักยภาพ อาจเป็นเพราะว่า พื้นฐานทางด้านศาสนาต่างกัน และไม่ได้เรียนรู้ถึงหลักการและบทบัญญัติศาสนาในเนื้อหาที่สอนในวิชา ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับรู้และได้หลักวิชาการเพียงแค่บางกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการอบรมถึงวิธีการบูรณาการอิสลาม และแนะนำถึงแหล่งข้อมูลหลักวิชาที่จะนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ต่อยอดวิชาให้มากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของซอลิสซะห์ หะยีสะมะแอ (2556) ที่พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านวิชาชีพครูและไม่มีคุณสมบัติทางด้านวิชาชีพครู

อย่างไรก็ตามครูผู้เรียนถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ปัจจัยด้านอื่นๆ ก็มีส่วนช่วยในการผลักดันให้บรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษา โดยนักเรียนส่วนใหญ่แล้วเป็นนักเรียนในพื้นที่จังหวัดสงขลา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดใกล้เคียง ท่ามกลางความแตกต่างของพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ครูต้องเตรียมการและเตรียมพร้อมที่จะจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทั่วถึง อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมาจากหลากหลายพื้นที่ ภาษา และอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ส่งผลให้ครูต้องเตรียมแผนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนคืออีกหนึ่งปัจจัยที่เป็นกระจุกคอยส่งความเคลื่อนไหวของสถานศึกษา ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ประกอบอาชีพรับราชการและค้าขายเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงธรรมชาติของการศึกษา และรู้สภาพปัญหาของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาจารย์ ส่งผลให้ผู้ปกครองคอยสอดส่องและดูแลสถานศึกษา และรู้ความเคลื่อนไหวของหลักสูตรสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

กระบวนการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ นับได้ว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ โดยสถานศึกษาได้กำหนดเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 ผ่านการสอบข้อเขียน ผ่านการสอบสัมภาษณ์พฤติกรรมของนักเรียน และผู้ปกครอง และผ่านการทดสอบอัลกุรอาน ซึ่งกระบวนการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อได้มาจากการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน นักวิชาการ และบุคลากรโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาจารย์ทุกคน ส่งผลให้ผู้เรียนที่มีคุณธรรม นำชีวิต พร้อมที่จะเรียนรู้ตามบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา แต่สถานศึกษายังประสบกับปัญหาแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาและตามความต้องการของนักเรียน อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษายังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทำให้งบประมาณในการดำเนินการในการจัดแหล่งการเรียนรู้ภายในมีน้อย อย่างไรก็ตาม สถานศึกษามีห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องมัลติมีเดีย ไว้บริการให้นักเรียนได้เรียนรู้ และผู้ปกครองได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงสื่อการสอนของครูให้ครบทุกรายวิชา เช่น รายวิชาภาษาไทย ยังพบว่าการใช้สื่อของครูยังน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา นิตกรวรากลและวัชรรา เล่าเรียนดี (2554)ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เห็นว่า ด้าน

บริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบเหมาะสมในระดับมาก ผู้ปกครองและนักเรียน เห็นว่า เหมาะสมในระดับปานกลาง

การประเมินด้านกระบวนการ (Process)

จากการประเมินปัจจัยการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล บริหารเชิงรุก และเชิงระบบ และมีการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้หลักสูตรมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โลกปัจจุบันและตามความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง แต่การออกแบบและการจัดการเรียนรู้ของครูยังไม่ได้นับผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนหรือมีการอบรมเพื่อเพิ่มเติมทักษะในการสอน และศาสตร์ในการบูรณาการอิสลาม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงแก่นแท้ของเนื้อหาวิชา ในขณะที่การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในปีการศึกษาที่ผ่านมายังประสบปัญหาการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพในการวัดและประเมินผลผู้เรียน แต่ปัจจุบันสถานศึกษาได้พยายามปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนได้รับรางวัลในการแข่งขันทักษะทางวิชาการ เป็นที่น่ายินดีและพึงพอใจต่อกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง ที่สถานศึกษาสามารถพัฒนากระบวนการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามโรงเรียนมีนโยบายในการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอลอ (ลออ ภูวิกรมย์, 2540) หลักสูตรในทศวรรษหน้าของจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องสอดคล้องกับโครงการพัฒนาต่างๆและการรวมตัวเป็นหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีจุดหมายและแนวโน้มให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการคิดคำนวณ สามารถใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี เคารพกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัด มีระเบียบวินัยมีคุณธรรมจริยธรรม เนื้อหาควรเป็นความรู้ด้านภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมฯลฯ ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้นควรใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติโดยอิสระ และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม เช่น คอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน

การประเมินด้านผลผลิต (Product)

การประเมินด้านผลผลิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาพื้นฐานจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนที่ได้ระดับดีขึ้นไปร้อยละ 59.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระ พบว่า กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษามีร้อยละสูงสุดเท่ากับ 80.66 และกลุ่มสาระที่มีร้อยละต่ำสุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารได้จัดการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในและภายนอก การแข่งขันปันจะลีละ อีกทั้งครูได้บูรณาการความรู้ที่สามารถประยุกต์ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ระดับดีสูงสุด แต่ผู้เรียนยังประสบปัญหาเกี่ยวกับภาษาไทย อาจเป็นเพราะว่า สนใจ และชอบที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งผู้เรียนร้อยละ 35 ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาที่หนึ่ง และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง อาจส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาและเรียนรู้ด้านภาษาไทยได้ช้ากว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่ได้ระดับดีขึ้นไปร้อยละ 71.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีร้อยละสูงสุดเท่ากับ 86.44 และกลุ่มสาระที่มีร้อยละต่ำสุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์และครูได้จัดกิจกรรม

ที่มุ่งให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมสู่อุดมศึกษา และได้บูรณาการหลักการอิสลามด้านวิทยาศาสตร์ได้ชัดเจนกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามผลการสอบประเมินคุณภาพระดับชาติ O-NET พบว่ามีคะแนนที่พหุผันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 รายวิชาพื้นฐานจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา ถึงแม้ว่าสองมีจำนวนผู้สอบผ่านขีดจำกัดล่างร้อยละสูงสุดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งแปรพหุผันกับคะแนนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้คะแนนวิชาภาษาไทยน้อยที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่นักเรียนที่สอบผ่านขีดจำกัดล่างร้อยละต่ำสุดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งแปรพหุผันกันกับคะแนนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้คะแนนร้อยละสูงสุด

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง เพราะคะแนนการสอบประเมินคุณภาพระดับชาติ O-NET เฉลี่ยอยู่ที่ 46.46 และ 46.51 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามุ่งสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม โดยมุ่งเน้นกิจกรรมด้านศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งการปฏิบัติก็สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมอยู่แล้ว สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมด้านวิชาการสามัญเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดเนื้อหาและนำไปสู่การปฏิบัติได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้เกือบร้อยละ 90 ซึ่งผู้เรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐเป็นส่วนใหญ่ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้และการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้และการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.ด้านบริบท ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนเพราะมีอัตลักษณ์ที่เด่นในการจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรสามัญที่เน้นการบูรณาการอิสลามอย่างชัดเจน โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้น่าอยู่มากขึ้น และควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการห้องพักเชิงรุกเพื่อให้ห้องพักเป็นแหล่งในการคุณภาพนักเรียนที่ครอบคลุมทุกด้านเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาอิสลามที่ให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่ดีในการสร้างบุคลิกภาพของผู้เรียนแบบองค์รวมที่เน้นทั้งด้านสติปัญญา จิตวิญญาณร่างกาย และทักษะทางสังคมและภาษา

2.ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ครูส่วนหนึ่งไม่มีใบประกอบวิชาชีพและสอนครูไม่มีวุฒิตงเอกหรือรายวิชาที่สอน ขาดทักษะการถ่ายทอดและเทคนิคการสอนที่ดี ไม่มีภาระบูรณาการอิสลามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ขาดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการประเมินผลที่ถูกต้อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย โดยเฉพาะในรายวิชาศาสนา ดังนั้นทางโรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลาม และการวัดประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และควรมีการวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนในทุกรายวิชา ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพ เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ

3.โรงเรียนมีศักยภาพการใช้ห้องปฏิบัติที่จำกัด เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องมัลติมีเดีย และผู้ปกครองเสนอให้มีการปรับปรุงสื่อการสอนของครูให้ครบทุกรายวิชา เช่น รายวิชาภาษาไทย ยังพบว่าการใช้สื่อของครูยังน้อย โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อและห้องปฏิบัติการต่างๆและห้องมัลติมีเดียที่เพียงพอ ควรมีการจัดอบรมครูผู้สอนในการใช้พัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้สื่อร่วมสมัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูศึกษารูเรียนการใช้สื่อจากรายการโทรทัศน์ครูเพื่อเป็นการพัฒนาอีกช่องทางหนึ่ง

4.ด้านกระบวนการ ครูใช้รูปแบบและเทคนิคการสอนไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ขาดการบูรณาการอิสลามที่ครอบคลุมในทุกๆรายวิชา เพราะผู้สอนขาดทักษะและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการองค์ความรู้ในอิสลามที่ดี โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานในด้านการจัดการเรียนการสอน และควรมีแผนพัฒนาครูผู้สอนรายบุคคลอย่างเป็นระบบในประเด็นเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบสมัยใหม่และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลาม โดยเฉพาะครูใหม่ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในด้านการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการอิสลามเพื่อให้สามารถบริหารนโยบายดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น และโรงเรียนควรมีการพัฒนากระบวนการและกลไกการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูในสภาพจริงเชิงรุกเพื่อให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด โดยอาจขอความร่วมมือกับคณะศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการนิเทศและการพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิจัยหนึ่งที่เสนอไว้ว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานยังไม่มีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จึงใช้การนิเทศภายในเพื่อให้การช่วยเหลือและแนะนำ ทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ (ศักดิ์ อนันตทัศน์, 2548:81-85, ประจักษ์ลักษณ์ บัวกลาง และคณะ, 2551:215 และอ้างถึงในซอลิฮะห์ หะยีสมแอ, 2556)

5.ด้านผลผลิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับที่ตั้งโรงเรียน โดยเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 65.07 และผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามผลการสอบประเมินคุณภาพระดับชาติ O-NET โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ทางโรงเรียนควรมีการจัดทิวในรายวิชาต่างๆเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ และโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเสริมทางภาษาอังกฤษ มลายู และภาษาอาหรับและเสริมสร้างทักษะการใช้ ICT เชิงรุกเพื่อเตรียมนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

1.ควรมีการวิจัยประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร โดยจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนการสอบประเมินคุณภาพระดับชาติ O-NETอยู่ในระดับควรปรับปรุง

2.ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะครูในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอิสลามในทุกกลุ่มสาระวิชาเพื่อการประเมินสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในเชิงรุก

3.ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ครบทั้งระบบ

4.ควรมีการวิจัยติดตามและประเมินผลศิษย์เก่าของโรงเรียนในการศึกษาต่อเพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการพัฒนาด้านสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศิษย์เก่า

บรรณานุกรม

- คณะผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. 2553. หลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยา
การพุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
- ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ และคณะ. 2552. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการอิสลามานุ
วัตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ซอลีฮะห์ และคณะ. 2556. การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมและ
ค่านิยม อิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย. รายงานการ
ประชุมวิชาการนำเสนอผลงานระดับชาติ วันที่ 15 พฤษภาคม 2556 มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- ฐิติมา นิตกรวรากล และวัชรา เล่าเรียนดี. 2554. การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านโป่ง
“สามัคคีคุณูปถัมภ์”.วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (มกราคม – มิถุนายน 2554
- ยูซุฟ นิมะ และคณะ. 2010. การจัดการศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม: กรณีศึกษาโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการ.
Conference Proceedings: The 1st AMRON International Conference Entitled “ASEAN Islamic Education:
Change from within through Education” 2–3 October 2010, Walailuk University, Nakhon Si Thammarat.
Thailand.
- วรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. 2554. คำกล่าวในพิธีเปิดการประชุมสัมมนา
“การจัดการศึกษามัธยมศึกษาอย่างมีอาชีวะสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558”. ระหว่างวันที่ 11–13
กันยายน 2554 ณ โรงแรมโลตัส ปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่. วิจารณ์ พานิช. 2555. วิธีสร้างการเรียนรู้
เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- อามร บัวศรี. 2542. ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Al-Attas, Syed Muhammad Naquib. 1979. Aims and Objektif of Islamic Education. Jeddah: King Abdul Aziz
University.
- Stufflebeam, D.L. 1971. Education Evaluation and Decision Making. Illinois: F.E. Peacock Publishers, Inc.